

برخی از داوطلبینی که با کتاب همایش نشر دریافت زمین‌شناسی را سپری کردند.

«لطفاً سؤالات کنکور را در یک دست و کتاب نشر دریافت را در دست دیگر بگیرید.»

ما دو کتاب درسی را به حجم بیش از ۲۸۰ صفحه را در ۶۸ صفحه خلاصه کردیم. در این ۶۸ صفحه به آدرس‌های زیر توجه کنید. مرسی!!!

### کنکور ۹۱- کتاب دریافت چاپ ۹۰

- ۱۰۱- صفحه‌ی ۳
- ۱۰۲- صفحه‌ی ۸
- ۱۰۳- صفحه‌ی ۱۱
- ۱۰۴- صفحه‌ی ۱۳ و ۱۴
- ۱۰۶- صفحه‌ی ۱۷ و ۲۸
- ۱۰۷- صفحه‌ی ۱۷ و به نکته ارتباطی از سال سوم و پیش در صفحه‌ی ۳۴ اشاره شده‌است.
- ۱۰۸- عین سؤال مطرح شده در صفحه‌ی ۱۶
- ۱۰۹- صفحه‌ی ۲۲ و ۲۳
- ۱۱۰- صفحه‌ی ۷
- ۱۱۱- صفحه‌ی ۲۴
- ۱۱۲- مشابه تست ارتباطی و سخت صفحه‌ی ۱۸ کتاب دریافت که یک تست مفهومی خارج از کتاب درسی بود.
- ۱۱۳- صفحه‌ی ۳۵
- ۱۱۴- صفحه‌ی ۳۹
- ۱۱۵- توجه و نکته مهم صفحه‌ی ۴۲ که با فونت توجه و پررنگ شده بود.
- ۱۱۶- به نکته‌ی ارتباطی فصل ۶ سال سوم و چهارم در صفحه‌ی ۴۳ و ۴۴ در کتاب اشاره شده بود.
- ۱۱۷- مشابه سؤال صفحه‌ی ۶۴
- ۱۱۸- صفحه‌ی ۴۹ چینه‌بندی متقاطع
- ۱۱۹- صفحه‌ی ۴۹
- ۱۲۰- صفحه‌ی ۵۴
- ۱۲۱- صفحه‌ی ۵۲
- ۱۲۴- صفحه‌ی ۶۱ و ۶۲
- ۱۲۵- توجه و نکته صفحه‌ی ۶۸

### «به نام خالق زمین و زمان»

قبل از نقد سؤالات زمین‌شناسی لازم می‌دانیم که به فرزندان این سرزمین با شکوه که آینده سازان این کشورند خسته نباشید بگوییم و روی سخنی با متولیان سازمان محترم سنجش داشته‌باشیم. سؤال ما این است زندگی برای کنکور یا کنکور برای زندگی؟!

از آنجایی که این آزمون اولین آزمون انتخاب زندگی هر فرد است لذا حساسیت بیش از حد داوطلبان و خانواده‌های محترم‌شان امری است اجتناب‌ناپذیر. سازمان محترم سنجش که متولی مهم‌ترین آزمون انتخاب است در این راه چگونه عمل کرده و عمل می‌کند.

در طی این سال‌ها شاهد رنجش فراوان و دل‌نگرانی‌های داوطلبین و خانواده‌های آن‌ها هستیم. گرچه فضای دانشگاه‌های کشور روبه فزونی گرایید، اما هنوز غول کنکور دست از شانه‌های فرزندان این مرز و بوم برنداشته‌است و بی‌شک سازمان سنجش به‌عنوان سازمان رنجش در نگاه هر خانواده‌ای که فرزندش به این مرحله می‌رسد تداعی می‌شود. عدم‌هماهنگی بین نظام آموزشی کشور در مدارس و سیستم‌های آموزشی با سازمان سنجش به‌قدری هویداست که باعث ایجاد انواعی از بازارهای مختلف صحیح و ناصحیح در این سیستم می‌شود. به‌رغم هشدارهای سازمان سنجش مبنی بر مطالعه‌ی عمیق کتاب‌های درسی و تأکید آن، سؤال اصلی ما از این سازمان محترم این است آیا واقعاً با صرف اتکا به کتاب‌های درسی، داوطلب قادر به پاسخ‌گویی سؤالات کنکور می‌شود؟ اگر پاسخ‌شان مثبت است باید به تیراژهای بی‌سابقه‌ای که این روزها برخی از کتاب‌های آموزشی دارند اشاره کنم. اگر بخشی از آن را ساختار بازار تلقی کنیم بی‌شک بخش مهم‌تر آن به‌خاطر فاصله‌ی زیاد این سازمان از سیستم آموزشی در مدارس است، به‌طوری‌که ناخودآگاه کتاب‌های درسی در حاشیه قرار می‌گیرد. به‌رحال این معضل این روزها به‌قدری زیاد بود که مسئولین تصمیم به پروژه‌ی حذف کنکور گرفتند. اما پاک‌کردن صورت مسئله معضل را حل نمی‌کند. گرچه شاهد تحولات خوبی از طرف سازمان سنجش بودیم، اما باید‌ها بسیار است.

فرض کنیم چند نفر دونه می‌خواهند مسابقه‌ی دوی مارا تن دهند، درنهایت عده‌ایی که توانایی بیش‌تری دارند در زمان خاص به مقصد می‌رسند. آیا توانایی همه‌ی افراد در یک سطح است؟ خوب ممکن است شرایط مسابقه طوری باشد که توانمندترین افراد زودتر از ۵ ساعت نتوانند مسیر را به اتمام برسانند، گرچه آن‌ها پیروز مسابقه‌اند اما شرایط سخت از نظر روانی شرایط روحی را برای کسانی که توانایی هم دارند پایین می‌آورد. شرایط باید کاملاً عادلانه باشد. وقتی داوطلبی که از حداقل امکانات آموزشی که یک معلم و گچ و تخته است در جایی محروم است چگونه می‌تواند سؤالاتی که توسط همکار معلمی با بیش از ۱۷ سال تدریس درسی خاص در پایتخت در مدت ۴ دقیقه حل‌شده پاسخ مثبت دهد.

ای کاش سازمان سنجش در هر درس از دبیران نامی که سال‌ها داوطلبین زیادی را راهی دانشگاه‌ها کرده‌اند بخواهد که نظر بدهند و نظرات‌شان را اعمال کند. آخرین سؤال ما این است که استانداردهای یک آزمون کنکور چگونه تعریف می‌شود و چه کسانی و با توجه به چه معیارهایی آن را در نظر می‌گیرند. آیا درصد داوطلبین در سال‌های قبل نمی‌تواند ملاکی از سطح استاندارد یک مسابقه باشد؟

و اما درس زمین‌شناسی؛ در مورد درس زمین‌شناسی عدم‌هماهنگی سازمان سنجش با سیستم آموزشی به‌قدری زیاد است که هر سال شاهد درصدهای فراوان صفر در این درس هستیم. البته این امر ربطی به سازمان سنجش ندارد. اما این سازمان محترم می‌تواند در همین شرایط این مسابقه را به‌نفع زمین‌شناسی رغم بزند ولی اکنون خودناخواسته

موجب شرایطی است که هر سال داوطلبین بیشتری این درس را به‌طورکل کنار می‌گذارند.

در دبیرستان‌های کشور این درس در سال چهارم فقط به نام زمین‌شناسی ارائه می‌شود اما دریغ از ۱ ساعت تدریس این درس. آخر ترم با تعدادی سؤال و جواب کل داستان زمین تمام می‌شود. ضعف بزرگ سیستم آموزش و پرورش کم‌رنگ‌کردن این درس است به‌طوری‌که در نظام آموزشی در مقاطع تحصیلی سوم و چهارم دانش‌آموزان تقریباً این درس را کنار می‌گذارند. جالب این است که حرفه‌ای‌ترین سؤالات در کنکور از درسی است که سیستم آموزش و پرورش آن را پس‌زده‌است.

از زمانی که این درس نیز وارد دفترچه‌های اختصاصی شده‌است داوطلبین خوشحال‌تر شده‌اند یعنی وقت زمین‌شناسی را به سایر درس‌ها اختصاص می‌دهند که این خود یک لطمه به این درس وارد کرده‌است و نتیجه‌ی آن برخلاف عقیده‌ای است که با گذاشتن این درس در دفترچه اهمیت آن بیشتر می‌شود. حال اگر سؤال‌ها هم کمی دشوار باشد به سمتی خواهیم رفت که تا دو سال دیگر بهتر است سازمان سنجش خود را به زحمت نیاندازد و سؤال زمین طرح نکند. زیرا دیگر داوطلبین تجربی به کل این درس را کنار می‌گذارند. از مسئولین خواهش می‌کنم امسال یه نگاهی به درصدهای درس زمین‌شناسی داشته‌باشند. قطعاً دلیل موجهی برای گفته‌های ما خواهدبود.

گاهی وقتی تست‌های درس زمین‌شناسی کنکور را می‌بینیم که بیش‌تر آن‌ها به حق به زیبایی هرچه تمام طرح‌شده اند و طراح برای طرح هر تست چه ابتکارات جالبی به خرج داده‌است افسوس می‌خوریم که چرا با این همه زحمت و طرح تست‌هایی به این زیبایی فقط تعداد اندکی باید به این درس جواب دهند. شاید زمین‌شناسی نیاز به این همه خلاقیت نداشته‌باشد باور کنید اگر ساده‌ترین سؤالات را از کانی‌ها و سایر فصول از داوطلب بپرسید تعداد کمی از آن‌ها پاسخ می‌دهند. حال اگر همان تعداد کمی که مطالعه اندکی دارند بتوانند درصدی بزنند قطعاً هر سال داوطلبین بیشتری تشویق به مطالعه این درس می‌شوند.

**«تحلیل سؤالات کنکور ۹۱ در درس زمین‌شناسی»****تست‌های ارتباطی و مفهومی:**

**۱۰۱- تست ارتباطی و مفهومی-** پدیده‌ی وارونگی دمایی در کتاب سال سوم توضیح داده شده که در شب‌های آرام و سرد زمستان که زمین آنقدر سرد می‌شود نمی‌تواند هوای سردی که از بالا آمده گرم کند و جریان هوا متوقف می‌شود. دانش‌آموز باید به نکته چند صفحه قبل آن توجه کرده باشد که طول موج بلند انرژی کمتری دارد و باید بتواند آن را به این موضوع ربط دهد.

**۱۰۲- تست ارتباطی-** جمله‌ی کتاب که امواج در عمقی معادل نصف طول موج از حرکت بازمی‌ایستند به صورت یک موج طراحی شده در واقع داوطلب باید تعریف طول موج را در درس فیزیک به خوبی درک کرده باشد تا بتواند درک کند که  $a$  فاصله‌ی بین دو قله موج که طول موج است اگر نصف شود عمق از حرکت ایستادن امواج به دست می‌آید.

**۱۰۳- تست ارتباطی-** دریاچه‌ی ولشت را در فصل ۴ مطالعه می‌کنند که عامل آن ریزش کوه است و در فصل ۹ علت ریزش نیروی جاذبه و ایجاد زمین لغزه مطالعه می‌شود.

**۱۰۴- تست ارتباطی-** در مورد سختی گرافیت به وضوح در فصل ۵ صحبتی نکرده است اما این سؤال ارتباطی نیز دانش‌آموز را به چالش می‌کشد.

**۱۰۵- طراح صورت تست را به سمتی برد که داوطلبین دنبال رخ‌ها و زاویه‌ی سطح شکستگی می‌افتادند. تست بسیار دشوار و ارتباطی از کانی‌ها بود.**

**۱۰۶- تست ارتباطی داوطلب باید توجه می‌کرد و سنگ آذرین را از فصل ۶ و کاربرد آن را می‌دانست از فصل ۸ می‌دانست که هورنفلس دگرگونی است و باز هم می‌دانست که سرپانتین نیت دگرگونی و تزئینی است.**

**۱۰۷- از فصل ۲ سال چهارم باید می‌دانست که کیمبرلایت یک سنگ فوق‌بازی است و در فصل ۶ سال سوم می‌دانست که سنگ‌های فوق‌بازی الیوین بیش‌تری دارند.**

**سایر تست‌های ۱۰۹-۱۱۱-۱۱۲-۱۱۳-۱۱۴-۱۱۵-۱۱۶-۱۱۷-۱۱۹-۱۲۵ جزو تست‌های ارتباطی و نکته‌دار بود.**

**اما تست ۱۲۲-** به اعتقاد ما این تست اشکال فنی دارد. درست است که در جدول صفحه ۱۱۶ بیشترین اختلاف زمین و مشتری حجم آن است. اما طراح به همسایگی سیارات اشاره نکرده از کجا معلوم که این سیارات زمین و مریخ که اتفاقاً همسایه هم هستند نباشد. اگر دو سیاره‌ی همسایه را یک داوطلب زمین و مریخ می‌گرفت چه؟ پس نمی‌شود ذهن طراح را خواند که منظور مشتری و زمین مانند است. ای کاش نام سیارات را مشخص می‌کردند.

**- تست ۱۲۳ و ۱۲۴ وقت‌گیر و زمان‌بر است.**

## نتیجه:

تست‌ها، بسیار زیبا طراحی شده‌است اما برای کنکور زمین‌شناسی که داوطلبان حداقل آمادگی را ندارند بسیار دشوار است.

مطالب تمامی تست‌ها در کتاب‌های درسی موجود است و نکات تست‌ها بسیار جالب بود، اما برای برقراری ارتباط ۲۰ تست ارتباطی زمان ۲۰ دقیقه برای داوطلب بسیار کم است.

از آنجایی که بخش اعظمی از این درس نیاز به محفوظات دارد، لذا ارتباط و طرح تست‌های دشوار فقط داوطلب را از این درس خاص دور می‌کند. تقاضا می‌شود سازمان سنجش مقایسه‌ای بین درصدهای امسال کنکور سراسری داوطلبین تجربی با سال قبل داشته باشند این مقایسه شاید تنها سند و دلیل گفته‌های ما باشد. در آخر از همه افرادی که شبانه‌روز تلاش کردند تا آزمونی در سطح کشور برگزار کنند صمیمانه سپاسگزاریم.

و من الله توفیق!

**دکتر محمد چلاجور**

دپارتمان زمین‌شناسی نشر برد

دکتر محمد چلاجور - دکتر محمد حسن بازوبندی - سرکار خانم مهندس رجایی